

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
GOALS

working for Zero Hunger

Необхідність наукових досліджень з питань зміни клімату

Ірина Трофимова, к.ф.-м.н.,
Консультант ФАО

Міжнародна науково-практична конференція
«Кліматична зміна та сільське господарство.
Виклики для аграрної науки та освіти»

м. Київ

13-14 березня 2018 р.

Україна та міжнародні кліматичні угоди

- ✓ Україна є Стороною Рамкової Конвенції ООН про зміну клімату з 1996 року
- ✓ Україна є Стороною Кіотського протоколу до РКЗК ООН з 2004 року
- ✓ Україна є Стороною Паризької угоди з 2016 року

Паризька угода, «активізуючи здійснення Конвенції, включаючи її мету, спрямована на зміцнення глобального реагування на загрозу зміни клімату в контексті сталого розвитку і зусиль з викорінення злиднів, у тому числі шляхом:

- **утримання приросту глобальної середньої температури набагато нижче 2°C від доіндустріального рівня і докладання зусиль з метою обмеження зростання температури не більше ніж на 1,5°C, визнаючи, що це значно скоротить ризики і негативні впливи зміни клімату;**
- **підвищення здатності адаптуватися до несприятливих впливів зміни клімату та сприяння опірності до зміни клімату і розвитку при низькому рівні викидів парникових газів таким способом, який не ставить під загрозу виробництво продовольства;**
- **приведення фінансових потоків у відповідність до траєкторії у напрямку розвитку, що характеризується низьким рівнем викидів і опірністю до зміни клімату».**

Міжурядова група експертів зі зміни клімату

Міжурядова група експертів з питань зміни клімату (МГЕЗК, Intergovernmental Panel on Climate Change IPCC) була створена у 1988 р.

Всесвітньою метеорологічною організацією (ВМО) і

Програмою Організації Об'єднаних Націй з навколишнього середовища (ЮНЕП)

з метою забезпечення політиків регулярними оцінками наукової основи проблеми зміни клімату, її наслідків і майбутніх ризиків, а також варіантів запобігання зміні клімату (тобто пом'якшення впливу на кліматичну систему) та адаптації

- Робоча група I: Фізична наукова основа;
- Робоча група II: Наслідки, адаптація і вразливість;
- Робоча група III: Пом'якшення впливів на зміну клімату (тобто запобігання зміні клімату),
- Цільова група з національних кадастрів викидів і поглинання парникових газів.
- Цільова група з підтримки даними і сценаріями аналізу наслідків зміни клімату

Висновки Міжурядової групи експертів зі зміни клімату

- ✓ Потепління кліматичної системи є беззаперечним фактом і, починаючи з 1950-х років, багато спостережуваних змін є безпрецедентними в масштабах від десятиліть до тисячоліть
- ✓ З доіндустріальної епохи (з 1750 р) головним фактором зміни енергетичного балансу є підвищення концентрації CO₂ в атмосфері, при цьому постійно зростає внесок метану та інших парникових газів. Зростання концентрації CO₂ відбувається, перш за все, через спалювання викопного палива, другим за важливістю чинником стало скорочення лісів і деградація земель
- ✓ Викиди парникових газів від спалювання палива швидко ростуть і вже перевищили 32 млрд т CO₂-еквіваленту. Без вжиття жорстких заходів з контролю за викидами вони до середини століття можуть вирости до 50-70 млрд т і до 90 млрд т до кінця XXI століття. Тоді підвищення середньої температури приземного шару повітря становитиме від 3,7 до 4,8 °C

Україна: викиди та поглинання ПГ у сільському господарстві, землекористуванні та лісовому господарстві

- ✓ Тваринництво і рослинництво є джерелом викидів вуглекислого газу, метану і закису азоту. Сільськогосподарська діяльність також суттєво впливає на зв'язування (накопичення) вуглецю в ґрунті і викиди вуглекислого газу в результаті зміни землекористування, наприклад, виснаження органічної складової ґрунту на орних землях і пасовищах, перетворення лісових угідь у землі сільськогосподарського призначення
- ✓ Викиди ПГ від сільського господарства (у визначенні МГЕЗК) склали 14% від загальнонаціональних викидів. З них, найбільші обсяги викидів спостерігались в категоріях «Сільськогосподарські ґрунти» та «Інтерстенальна ферментація», що становить 66,0% та 23,4%. Наступна за обсягом викидів категорія - «Поводження з гноєм», що складає 9,1% викидів. Викиди в інших категоріях сільського господарства є незначними та становлять лише 1,5%
- ✓ За період з 1990 року по 2015 рік у секторі ЗЗЛГ поглиналося в середньому 5-7% від загальної кількості викидів ПГ. Викиди ПГ у секторі надходили, переважно, від ріллі, пасовищ, водно-болотних, забудованих та інших земель. Лісові землі постійно залишаються чистими поглиначами ПГ

Україна: запобігання зміні клімату через скорочення викидів та збільшення поглинання ПГ

- ✓ Процес розробки комплексу заходів повинен бути спрямований на пошук оптимальної комбінації та послідовності заходів зі зменшення викидів ПГ у секторі. Потенціал заходів зі скорочення викидів має узгоджуватися з реальними/запланованими напрямками національної політики, з одного боку, і не завдавати шкоди збалансованості та іншим проектам, з іншого боку

Напрямки:

- ✓ Стимулювання запровадження енергоефективних і ресурсозберігаючих технологій, використання відновлюваних джерел енергії
- ✓ Заходи для
 - Орних земель:
 - Тваринництва
 - Лісового господарства
- ✓ Кліматично орієнтовані методи ведення сільського, лісового та рибного господарств передбачають заходи щодо скорочення викидів ПГ у ланцюжку доданої вартості. Оцінка викидів ПГ на всіх стадіях життєвого циклу продукції, від придбання, виробництва з природних ресурсів або сировини до кінцевого розміщення в навколишньому середовищі (у вигляді відходів, скидів і викидів). (Технічні умови ISO / TS 14067)

Україна: адаптація до зміни клімату

- ✓ Адаптація до зміни клімату – процес пристосування природних та антропогенних систем до існуючого або очікуваного клімату і його впливів. В антропогенних системах метою адаптації є зменшення або запобігання збиткам або використання сприятливих можливостей
- ✓ Вразливість – ступінь, у якому природна чи антропогенна система може зазнати несприятливих впливів зміни клімату, включаючи чутливість або сприйнятливість до збитків і відсутності здатності адаптуватися.
- ✓ Ризик – це оцінка можливих наслідків, яка часто виражається як ймовірність настання небезпечних явищ або тенденцій, помножена на наслідки, якщо ці явища або тенденції відбуваються

Україна: адаптація до зміни клімату

- Довгострокові заходи відносяться до рішень з реагування на довгострокові зміни клімату і засновані на довгострокових сценаріях

Виходять за рамки планування в якомусь одному секторі, оскільки впливають на модель розвитку і соціально-економічні умови

Як правило, плануються зміни в інституційних механізмах і нормативно-правовій базі (наприклад, планування землекористування);

- Середньострокові заходи відносяться до рішень з реагування на середньострокові (в межах одного чи двох десятиліть) проєкції зміни клімату і передбачають необхідні коригування існуючих планів у зв'язку з новими загрозами і ризиками
- Короткострокові заходи відносяться до реагування на виявлені проблеми, зумовлені переважно поточним кліматом

Зазвичай стосуються зменшення ризиків, створення адаптаційного потенціалу і зниження вразливості

Україна: пріоритетні напрями адаптації до зміни клімату

III. Формування наукових засад та розбудова бази знань щодо вибору, обґрунтування та моніторингу реалізації заходів із запобігання зміні клімату і адаптації до неї.

- Розроблення, схвалення, реалізація і подальший моніторинг цільової науково-технічної програми Мінагрополітики з питань запобігання зміні клімату і адаптації до неї у аграрній галузі або забезпечення окремого кластеру у Державній науково-технічній програмі у сфері зміни клімату
- Визначення потреб у вже існуючих найкращих світових технологіях і практиках, в тому числі інтелектуальних, що враховують кліматичні аспекти, для цільових груп великих, середніх, малих сільськогосподарських підприємств, фермерів та переробників і сприяння отриманню доступу до таких технологій и практик.
- IV. Підвищення обізнаності, освіта, підготовка кадрів

Наукова підтримка розроблення планів заходів з адаптації до зміни клімату

Стратегії та заходи щодо адаптації повинні будуватися на основі результатів оцінки вразливості та кліматичних ризиків, а також з урахуванням цілей розвитку, позицій зацікавлених сторін та наявності ресурсів для впровадження заходів

1. Оцінка поточних змін кліматичних параметрів в регіоні (за результатами спостережень) та аналіз тенденцій, в тому числі оцінка тенденцій зміни частоти і інтенсивності екстремальних гідрометеорологічних явищ
2. Оцінка існуючих загроз, впливів зміни клімату, кліматичних ризиків і вразливості під-галузей сільського господарства
3. Аналіз можливих сценаріїв зміни кліматичних умов в регіоні на середньо- та довгострокову перспективу
4. Оцінка майбутніх кліматичних ризиків і вразливості під-галузей сільського господарства
5. Аналіз пріоритетів розвитку аграрного сектору в цілому і цілей соціально-економічного розвитку регіону/громади.
6. Підготовка переліку потенційних заходів (інституційних, організаційних, технічних) , з урахуванням витрат
7. Пріоритизація заходів та крос-секторальний аналіз

Дякую!

Contact us

itrofimova@ukr.net

